

مصادیق معروف در اداره

- * بدانییم و آگاه باشیم که خداوند متعال همیشه ناظر بر اعمال و رفتار ماست
- * رعایت شئون ، شعائر و اخلاق اسلامی و نهادینه نمودن آن بین همکاران و مراجعین
- * حُسن برخورد ، رفتار مناسب و احترام متقابل به همکاران و ارباب رجوع
- * ایثار در خدمت به مردم به ویژه خانواده های معزز شهداء ، جانبازان ، ایثارگران و...
- * هر چه برای خود می پسندیم برای دیگران هم بیسنندیم
- * داشتن وجدان کاری و انجام امور با همت و جدیت
- * صداقت در رفتار ، گفتار و کردار
- * عدالت و انصاف در برخورد با زیردستان و مراجعین
- * عدم تجسس در امور شخصی دیگران
- * حفظ اسرار شغلی و حراست از منابع سازمان
- * دقت و احتیاط در مصرف بیت المال و جلوگیری از اسراف آن
- * تقویت حس مسئولیت پذیری و مشارکت کارکنان در امور سازمان
- * برنامه ریزی برای گسترش روحیه ابتکار ، خلاقیت و نوآوری کارکنان
- * داشتن روحیه انتقادپذیری
- * رعایت پوشش مناسب اداری و توجه به ساده زیستی
- * تقدیر از کارکنان فعال ، مبتکر ، خلاق و وظیفه شناس و حمایت جدی از آنان
- * ارتقاء فرهنگ اقامه نماز اول وقت
- * افزایش بهره وری و رعایت حقوق مراجعین به طور مساوی

مصادیق منکر در اداره

- * سوء استفاده از مقام و موقعیت شغلی
- * اتلاف منابع عمومی و بیت المال و استفاده شخصی از امکانات سازمان
- * تکبر نسبت به زیردستان و مراجعین
- * ایجاد نارضایتی در ارباب رجوع و همکاران
- * سهل انگاری در وظایف اداری و کم کاری
- * ترک خدمت جهت انجام امور شخصی در ساعات اداری
- * افشای عیوب و اسرار همکاران
- * اسراف ، افراط و تفریط در بکارگیری اموال اداری سازمان
- * ترویج فرهنگ مصرف گرائی
- * افشای اطلاعات مشتریان و سازمان
- * قصور در یادگیری امور مرتبط با شغل مورد تصدی ، سستی ، بی تفاوتی و بی انگیزه بودن در انجام امور
- * بدحجابی
- * سرپیچی از دستورهای قانونی مافوق وقانون گریزی
- * کتمان حقایق و تملق و چاپلوسی
- * شایعه پراکنی و تخریب دیگران
- * تبعیض ناروا
- * فتنه جویی و فرصت طلبی
- * خود خواهی و دروغ گویی و بخل و حسادت

شورای امر بمعروف ونهی از منکر

احادیث امر به معروف و نهی از منکر

امام علی (ع):

- پابندگی شریعت به امر به معروف و نهی از منکر و برپاداشتن حدود است.
 - نفرین خدا بر کسانی که به خوبی فرمان می‌دهند و خود آن را فرو می‌گذارند و بر کسانی که از زشتی باز می‌دارند و خود مرتکب آن می‌شوند.
 - کسی که در برابر منکر با دل و دست و زبان خویش اعتراض نکند، او مرده‌ای است در میان زندگان.
 - همه کارهای نیک و جهاد در راه خدا، در برابر امر به معروف و نهی از منکر بیش از قطره ای [آب دهانی] در برابر دریای خروشان نیست.
 - (نهج البلاغه ، ج ۳۶۶ ، ص ۹۲۱)
 - همانا امر به معروف و نهی از منکر دو خُلق از اخلاق خداوندی است و این دو صفت و فعالیت نه مرگی را نزدیک می‌کنند و نه از روزی کسی می‌کاهند.
 - (نهج البلاغه ، ، خ ۱۵۵ ، ص ۴۹۰)
 - هر کس امر به معروف کند پشت مؤمنان را سخت و محکم گرداند.
 - (بحارالانوار، ج ۶۸ ، ص ۳۴۸)
 - خداوند نهی از منکر را برای بازداشتن بی‌خردان واجب نمود. (نهج البلاغه ، ج ۲۴۴ ، ص ۱۱۹۷)
 - لعنت خدا بر آنان باد که به معروف امر می‌کنند و خود آن را وامی‌گذارند و از منکر نهی می‌کنند و خود بدان دست می‌یازند
 - (نهج البلاغه ، خ ۱۲۹ ، ص ۳۸۶)
 - زشتی منکر را با دست و زبانت آشکار کن . (نهج البلاغه ، ن ۳۱ ، ص ۹۱۰ ، ۶۰)
 - خداوند سبحان نسل گذشته را مورد لعن و نفرین و عذاب خویش قرار نداد مگر به سبب اینکه امر به معروف و نهی از منکر را ترک کردند. (نهج البلاغه، خ ۲۳۴ ، ص ۸۰۸)
 - به راستی که امر به معروف و نهی از منکر نه مرگ کسی را نزدیک می‌کنند، و نه از روزی کسی می‌کاهند، ولی پاداش را دو چندان کرده و اجر را بزرگ گردانند، و بهتر از این دو، آن سخنی است که در راه خدا و در مسیر دفاع از عدالت در برابر پیشوای ستمگری گفته شود
 - (غررالحکم ، باب امر به معروف)
 - آدم بدکار را به وسیله کار نیک خود اصلاح کن، و با سخن زیبایی دیگران را به کار خیر رهنمون باش. ۹۰
 - (غررالحکم ، باب امر به معروف)
 - امر به معروف کن تا اهل و شایسته آن باشی، و جلوگیری کن از کار زشت با دست و زبان خود، و از انجام کار بد جدا کناره گیری کن با تلاش و کوشش خود.
 - (غررالحکم ، باب امر به معروف)
- امام صادق (ع) :**
- عالمی که به علم خود عمل نکند ، پند او چنان از روی قلبها بلغزد و فرو افتد که دانه باران از روی تخته سنگ هموار.
 - (منیه المرید صفحه ۴۸)
 - امر بمعروف و نهی از منکر فقط مؤمن را باید نمود، تا پند گیرد و نادان را تا یاد گیرد، البته نه آن را که تازیانه و شمشیر دارد.

شرح: روایت در مقام بیان یکی از شرایط امر بمعروف و نهی از منکر است که اگر شخص، خوف داشت صدمه‌ای بجان‌ش میرسد و کشته می‌شود وظیفه امر بمعروف و نهی از منکر ندارد.
(خصال-ترجمه فهری، ج ۱، ص ۴۰)

- به امر بمعروف و نهی از منکر تنها کسی موظف است که دارای سه خصلت باشد: بآنچه امر میکند خود عمل کند و از آنچه باز میدارد خود باز ایستد در امر و نهی‌اش بعدالت و مدارا رفتار کند.
(خصال-ترجمه فهری، ج ۱، ص ۱۲۳)

رسول خدا (ص) فرمود:

کسی که امر بمعروف یا نهی از منکر کند یا راهنمایی به خیر کند و یا در مقام مشورت رأیش بطرف خیر باشد، خود شریک آن کار خیر است. و هر کس بکار بد دستور دهد یا راهنمایی کند و یا نظر مشورتی بد داشته باشد خودش شریک کار بد خواهد بود.

(خصال-ترجمه فهری، ج ۱، ص ۱۵۶)

امام باقر علیه السلام فرمود:

- امر بمعروف و نهی از منکر دو آفریده خدای عزّ و جلّ هستند هر که آنان را یاری کند خداوند عزیزش سازد و هر که خارشان کند خدای، خوار و ذلیلش گرداند.

تعریف امر به معروف و نهی از منکر:

در احکام دین، به تمام واجبات و مستحبات معروف و به تمام محرمات و مکروهات منکر گفته می‌شود بنابراین واداشتن افراد جامعه به انجام کارهای واجب و مستحب امر به معروف و بازداشتن آنها از کارهای حرام و مکروه نهی از منکر است.

امر به معروف و نهی از منکر، واجب کفایی است که اگر افرادی - به قدر کفایت - به انجام آن اقدام کنند، از دیگران ساقط می‌شود؛ و اگر همه افراد آن را ترک کرده باشند، چنانچه شرایط آن موجود باشد، همه آنها ترک واجب کرده‌اند.

امر به معروف و نهی از منکر با وجود برخی شرایط واجب می‌باشد و در صورت نبود آن شرایط

تکلیف ساقط می‌شود و آنها عبارتند از:

۱. کسی که امر یا نهی می‌کند، بداند آنچه را که دیگری انجام می‌دهد حرام است و آنچه را ترک کرده، واجب است، بنابر فتوای آیت الله خامنه‌ای امر به معروف و نهی کننده از منکر باید عالم به معروف و منکر باشد و همچنین بداند که فاعل منکر عمداً و بدون عذر شرعی مرتکب آن می‌شود.
۲. آنکه در امر به معروف یا نهی از منکر مفسده‌ای وجود نداشته باشد یا ضرری متوجه کسی نشود، مثلاً باعث نشود که آبروی شخص مسلمان ریخته شود یا ضرر مالی یا جانی به کسی برسد.
۳. احتمال بدهد که امر به معروف یا نهی از منکر اثر کند. پس اگر یقین به عدم اثر آن دارد، واجب نیست. بنابر فتوای آیت الله خامنه‌ای زمانی امر به معروف و نهی از منکر واجب می‌شود که احتمال تأثیر امر به معروف و نهی از منکر در مورد آن شخص داده شود، و ضرری برای خود او نداشته باشد، و در این مورد باید تناسب بین ضرر احتمالی واهمیت

- معروفی که به آن امر می‌نماید و یا منکری که از آن نهی می‌کند، ملاحظه نماید، در غیر این صورت، امر به معروف و نهی از منکر بر او واجب نیست.
۴. خود شخص امر به معروف یا ناهی از منکر، آن معروف را ترک نکرده یا فاعل به آن منکر نباشد. مصداق مثل معروف که رطب خورده منع رطب کی کند.
۵. و لتکن منکم امه یدعون الی الخیر و یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و اولئک هم المفلحون؛ و باید از میان شما گروهی مردم را به نیکی دعوت کنند و به کار شایسته وا دارند و از زشتی باز دارند و آنان همان رستگارانند. (سوره آل عمران آیه ۱۰۴)
۶. کنتم خیر امه اخرجت للناس تأمرون بالمعروف و تنهون عن المنکر و تؤمنون باللّه
- شما بهترین امتی هستید که برای مردم پایدار شده‌اید به کار پسندیده فرمان می‌دهید و از کار ناپسند باز می‌دارید و به خدا ایمان دارید. (سوره مبارکه آل عمران آیه ۱۱۰)
۷. والمؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر
- و مردان و زنان با ایمان، دوستان یکدیگرند که به کارهای پسندیده وا می‌دارند و از کارهای ناپسند باز می‌دارند. (سوره توبه آیه ۷۱)

امر به معروف و نهی از منکر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

در اصل هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به این جهت توجه ویژه و تأکید و تصریح گشته است. «در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر، وظیفه‌ای است همگانی و متفاوت بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت، شرائط و حدود و کیفیت آن را قانون تعیین می‌کند». (والمؤمنون بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر). با توجه به اصل هفتم از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، لازم است که نظام اسلامی باید وزارتخانه، سازمان، مرکز و گروهی را با هر نام مناسب تشکیل دهد که وظیفه این گروه، همان اجرای صحیح قانون زندگی ساز امر به معروف و نهی از منکر باشد که خود پشتوانه‌ای محکم برای قدرتمندی نظام و برای حفظ مصالح آحاد مردم و جامعه انسانی اسلامی است. خدای متعال، پس از آن که دستور می‌فرماید بر این که برادری و اتحاد در پرتو توحید را مستحکم سازید و همواره از تفرق و پراکندگی دوری جوئید و با این که قبلاً متفرق و دشمنان یکدیگر بودید، امروز با نعمت اسلام قدر نعمت اخوت را بدانیدمی‌افزاید:

(ولتکن منکم امه یدعون الی الخیر و یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و اولئک هم المفلحون). «و باید از میان شما گروهی و امتی باشند که به خیر و نیکی دعوت نمایند، و امر به معروف و نهی از منکر کنند و اینان همان رستگارانند».

البته این هیچ مجوز آن نیست که کسانی به بهانه این که اطمینانشان سلب شده، قانون شکنی کنند. قانون شکنی جرم است. تخلف از قانون و خروج از مدار قانونی برای مقابله با هر چیزی که به نظر انسان منکر می‌آید - بدون اجازه حکومت - خودش یک جرم است.

امر به معروف و نهی از دیدگاه سید روح الله خمینی

البته این هیچ مجوّز آن نیست که، کسانی به بهانه این که اطمینانشان سلب شده، قانون شکنی کنند. قانون شکنی جرم است. تخلف از قانون و خروج از مدار قانونی برای مقابله با هر چیزی که به نظر انسان منکر می آید - بدون اجازه حکومت - خودش یک جرم است.

- امام خمینی به این وظیفه همگانی که نظارت غیر رسمی محسوب می شود اشاره و می گوید: «امر به معروف و نهی از منکر دو اصلی است در اسلام که همه چیز را می خواهد اصلاح کند. یعنی با این دو اصل می خواهد تمام قشرهای مسلمین را اصلاح بکند، به همه مأموریت داده، به همه، به تمام افراد زیر پرچم مأموریت داده که باید وادار کنید همه را به کارهای صحیح و جلوگیری کنید از کارهای فاسد»

امر به معروف و نهی از دیدگاه مرتضی مطهری

مرتضی مطهری نیز امر به معروف و نهی از منکر را وسیله ای برای پیشبرد اهداف اسلامی ترجمه کرده و می آورد: «... تمام هدف های مثبت اسلامی داخل در معروف و تمام هدف های منفی اسلامی داخل در منکر است، و گرچه در امر به معروف و نهی از منکر تعبیر امر و نهی هست ولی با توجه به قرائنی ... مقصود از آن تنها امر و نهی لفظی نیست، بلکه مقصود استفاده کردن از هر وسیله مشروع برای پیشبرد هدف های اسلامی است. پس اگر بخواهیم روح امر به معروف و نهی از منکر را با ترجمه و تعبیر فارسی خودمان بیان کنیم باید بگوییم: لزوم استفاده از هر وسیله مشروع برای پیشبرد اهداف اسلامی.»